

Johannes Fattnes
Fattnesvegen 363
4209 VANVIK

Kontakt saksbehandlar

Birgit Sundbø Hagalid, 51568891

Løyve til utsetting av sitkagran på 79/2 i Suldal kommune

Det er søkt om løyve til å plante sitkagran på eit areal på 19 dekar på eigedom 79/2 i Suldal kommune i Rogaland. Statsforvaltaren vurderer at planting av sitkagran på det gjeldande feltet utgjer liten risiko for uheldige følger for naturverdiane i området, og gir løyve til planting med heimel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål § 5. Det er sett vilkår til løyvet.

Me visar til søknad mottatt 20. mai 2022 om løyve til utsetting av sitkagran (*Picea sitchensis*) til skogproduksjon.

Bakgrunn

Det er søkt om plante 6000 sitkagran på eit areal på 19 dekar på eigedom 79/2 i Suldal kommune. Føremålet med plantinga er skogproduksjon. Skogeigar legg fram at området er plaga med beiting av hjort. Ein del av omsøkt felt blei hogd i 2010 og er planta med gran 3 gonger. Beiteskader av hjort er nemnd som hovudårsak til mislykka forynging. Skogeigar har erfaring med mindre beiteskader på sitkagran, og vil plante til med dette treslaget for å sikre forynginga.

Heimel

Utsetjing av utanlandske treslag krev godkjenning frå Statsforvaltaren i samsvar med forskrift om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål § 5, jf. naturmangfaldlova kap. IV. Føremålet med forskrifta er å hindre at planting av utanlandske treslag gir uheldige konsekvensar for naturmangfaldet, jf. § 1 i naturmangfaldlova.

Ved vurdering av ein søknad om utsetting skal ein leggja vekt på eventuelle uheldige følger for naturmangfaldet, inkludert særleg uheldige følger for biologisk mangfald, jf. forskrifta § 7 første ledd. Det er sentralt å sikre at forvaltingsmåla for naturtypar og artar ikkje blir truga av dei utanlandske artane, direkte eller indirekte, jf. naturmangfaldlova §§ 4 og 5. Alle offentlege vedtak som kan ha verknader for naturmangfaldet skal vurderast etter naturmangfaldlova §§ 8-12. I tillegg har Statsforvaltaren lagt vekt på andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14.

Kunnskapsgrunnlag

Me vil i det vidare legge fram relevant kunnskap som fungerer grunnlag for vurdering av søknaden.

Om kunnskapsgrunnlaget (nml § 8)

Statsforvaltaren vurderer at det er tilstrekkeleg vitskapeleg og erfaringsbasert kunnskap om naturmangfaldet og treslaget som er søkt planta, jamfør nml § 8. Me var på synfaring saman med skogeigar 6. juli 2022. Vidare har me nytta opplysningar frå naturbase, Temakart Rogaland, Artskart, Artsdatabanken si Fremmedartsliste 2018, og vitskapeleg litteratur.

Om sitkagran

Sitkagran har si naturlege utbreiing på vestkysten av Nord-Amerika. På grunn av den høge vind- og salttoleransen er treslaget nytta under skogreisinga langs kysten, fyrst og fremst på Vestlandet og i Nordland. I Artsdatabanken si fremmedartsliste frå 2018¹ er sitkagran vurdert til å ha «svært høg risiko» (SE) med stort invasjonspotensiale og høg økologisk effekt. Treslaget har vist evne til å spreie seg inn i forstyrra areal, kystlynghei, eng, nokon typar skogsmark, beitemark og myr. Spreiinga inn i opne kulturpåverka og tørre areal og boreal hei kan lokalt vere betydeleg.

Rapporten M-1378 «Utredning av forbod mot utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål» frå Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet legg fram at den økologiske effekten av sitkagran er avhengig av tettleiken av etablerte tre og naturtype. Vidare legg rapporten fram at sitkagrana trivst godt under kystklimaforhold med mykje og sterk vind. Den toler saltdrevspisodar, men er relativt følsom for tørke og frost. Den har større frøproduksjon og mindre frø enn gran, eigenskaper som favoriserer spreieing av frø. Sannsynlegheita for etablering er styrst på mark med mindre konkurranse av anna vegetasjon. På dyrka mark, i velskjøtta kystlynghei og i tett skog er etableringa avgrensa. Hovedtyngda av etablering skjer innanfor 200 meter frå morbestandet og tettheita på spreidde planter blir raskt redusert med avstand.

DN-utgreiing 8-2012 «Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold» beskriv grensa for kortdistansespreiing av sitkagran til å vere 80 meter. Estimert spreieingsdistanse av frø er opptil 1739 meter ved vindhastigheit på 10 m/s, og 3477 meter ved 20 m/s. Det er gjennomført fleire undersøkingar av spreieing av utanlandske bartre i Rogaland^{2,3}. Rapportane viser at spreieinga på dei fleste lokalitetar er konsentrert inntil 200 meter frå morbestandet. Lokalt kan spreieinga vere tett. Det er også registrert langdistansespreiing i form av enkelttre. Spreiing er registrert i kystlynghei, myr, eng og skog.

Erfaringar tilseier at sitkagran er utsett for beiteskader dei fyrste åra når nålene er mjuke men blir meir beitetolerante etter kvart som nålene blir harde.

¹ <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/537>

² Appelgren, L., 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær i Rogaland 2018. Ecofact rapport 644.

³ Appelgren, L. & Torvik, S.E. 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær i Rogaland og Hordaland. Ecofact rapport 607

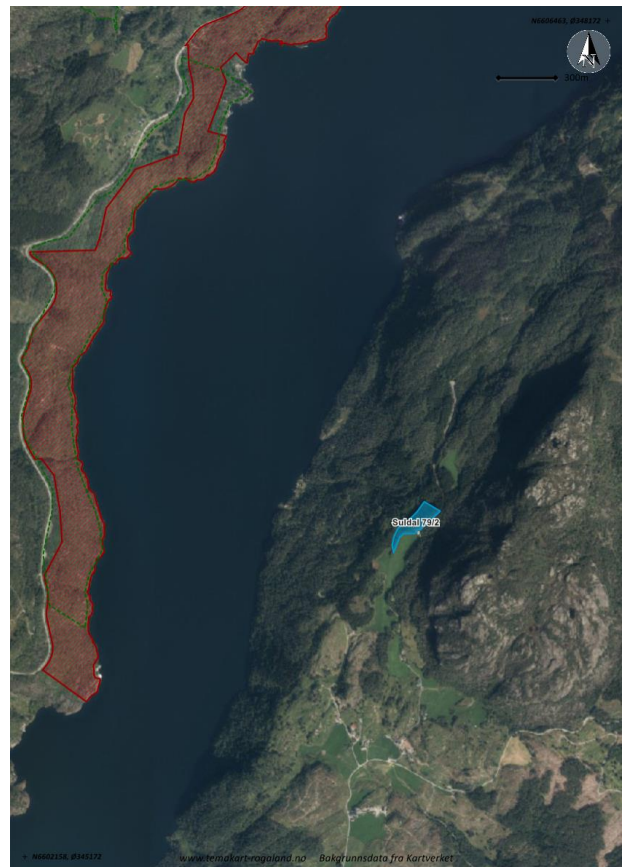
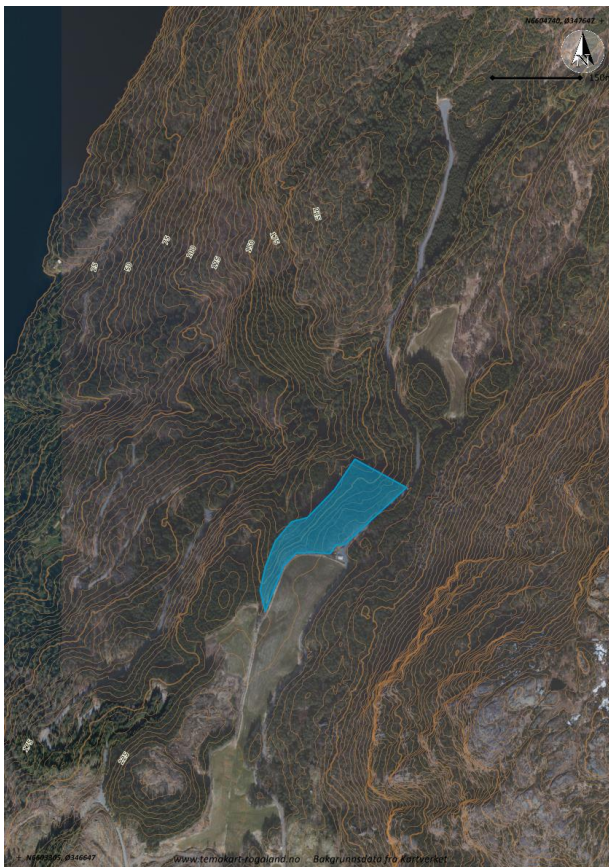
Om utplantingsfeltet

Arealet ligg i ei bratt vestvendt helling som endar i eit søkk (figur 1). Feltet ligg på omkring 200 moh. Det er bygd skogsbilveg i overkant av arealet og det er enkel tilgong. Hovudvindretning er nordvest, nokon gonger frå nord. Topografien skjermar for søraustleg vind som ofte kan kome i fjorden lenger sør. Gjennomsnittleg bonitet er høg til særst høg. Skogbruksplanen frå 2016 viser bonitet G26 og F14⁴.

Arealet består av fleire tidlegare bestand:

1. På den sørlege spissen stod det tidlegare gran som blei hogd rundt 2010. Det er forynga med gran 3 gonger. Under synfaringa såg me enkelte planter frå forynginga, dei fleste av dei var prega av beiteskader. Det var viltråkk i feltet.
2. På toppen i aust stod det tidlegare furu som blei hogd januar/februar 2022. Alder var omkring 100 år.
3. I den bratte lia mot vest stod det gran hogd januar/februar 2022. Alder omkring 50 år. Marka er prega av steinar og ur, men med godt tilsig av vatn og næring. Stubbane viste god tilvekst, diameter frå 30 - 50 cm.

Det er ikkje registrert norske ansvarsartar eller truga artar på området som skal plantast til. Skogeigar har skogbruksplan frå 2016 og det er ikkje nøkkelbiotopar eller livsmiljø på feltet. Det har ikkje kome fram opplysningar som kan tyde på at det finst andre artar eller naturtypar som det er eit ansvar for å ta vare på, jamfør forvaltningsmåla i naturmangfaldlova §§ 4 og 5, på sjølve utsettingsområdet.

Figur 1: Kart over omsøkt område (blått), og tilgrensande område. Målestokk 1:5 000. Kjelde: Temakart Rogaland.

Figur 2: Kart over omsøkt område (blått), Vikaneset verneområde (rødt skravert), og Ilstad rik edellauvskog (grøn). Målestokk 1:15 000. Kjelde: Temakart Rogaland.

⁴ <https://kilden.nibio.no/>

Området rundt plantefeltet

Innanfor ein radius på 200 meter er området prega av jordbruk og skogbruk (figur 1). Mot sør ligg dyrka mark. Mot nord, aust og vest finst granskog og furuskog av ulik alder, og hogstflater som skal plantast til med gran. Det er ikkje stiar eller anna som tilseier friluftsliv av noko betydning i området.

På austre sida av vegen, 400 meter nord for feltet, står eit langstrakt bestand av sitkagran på 15-20 år. Arealet er særst fuktig, og tilveksta god. Under synfaringa såg me ikkje spreining av sitkagran ut frå feltet, men bestandet er truleg for ungt til å sette spiredyktige frø. I enden av vegen ved snuplassen stod enkelte eldre tre av sitkagran. På naboeiegedomen står det spredte sitkagran innblanda i bestand av vanleg gran. På eldre bestand av gran såg me under synfaringa feieskader av hjort.

Innanfor ein radius på 2 km finn ein jordbruksareal, bebygde område, skog og utmark (figur 2). Det er omkring 600 meter frå feltet og ned til Saudafjorden. På andre sida av fjorden ligg verneområdet Vikaneset naturreservat⁵ som omfattar naturtypen Ilstad, rik edellauvskog⁶. Ilstad er kategorisert som svært viktig. Området består av ulike skogtypar, frå edellauvskog til skrinn blandingskog med alt naturleg plante- og dyreliv. Avstanden frå feltet til naturverdiane er omkring 1700 meter.

Det er ikkje registrert nøkkelbiotopar og livsmiljø jamfør skogbruksplanen. Det er registrert nokon sårbare artar i ulik avstand frå feltet;

- Granmeis (VU), 5 observasjonar, den næraste 500 m frå feltet.
- Butturmose (VU), 430 m
- Grønnefink (VU), 1 km
- Hønehauk (VU), 500 m

Samla belastning (nml § 10)

Området er prega av aktivt jordbruk og skogbruk med drifta areal og utbygd infrastruktur. Det er nokon bestand med utanlandske treslag i området rundt arealet som er søkt planta, men me såg lite til ingen spreining. Det er god avstand for det omsøkte arealet til Vikaneset naturreservat. Me vurderer at den samla belastninga på kjente naturverdiar i området ikring tiltenkt plantefelt ikkje vil bli nemneverdig endra ved planting av siktagran på gitt areal.

Andre viktige samfunnsinteresser (nml § 14)

Arealet som er ønskt planta er av høg bonitet og med utbygd infrastruktur. Det eignar seg godt til skogproduksjon med treslag som utnyttar produksjonsevna. Alternativet til å plante sitkagran vil vere å plante vanleg gran. Basert på erfaringane med hjorteskader i tidlegare plantingar, og at sitkagran erfaringsmessig kan bli beita noko mindre, vil det å plante gran endå ein gong truleg redusere produksjonen og økonomien på arealet.

På høge bonitetar kan sitkagran ha omkring dobbel så stor produksjon som gran. Eksempelvis vil eit treslagskifte frå gran til sitkagran kunne gje ei bonitetsheving på 3-4 bonitetsklassar med ein gevinst i produksjonsevne på 0,3-0,4 m³/da/år⁷. Bonitetsheving vil gje høgare verdiskaping for skogeigar og samfunnet, meir binding av karbon og større tilgong på skogråstoff i framtida.

Med bakgrunn i dette vurderar me at sitkagran vil vere eit betre eigna alternativ samanlikna med å plante gran på dette arealet med tanke på produksjonen i bestandet, karbonbinding og verdiskaping.

⁵ <https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00000442>

⁶ <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00003888>

⁷ Øyen mfl. Vekst og produksjon av treslag i kystskogene.

Statsforvaltaren si vurdering

Me vurderer at me har tilstrekkeleg kunnskap til å gjere eit vedtak, jf. nml § 8.

Den samla risikoen for at kort- og langdistansespreiing av frø vil føre til etablering av sitkagranplanter som kan vere ein fare for naturmangfaldet vurderer me til å vere liten. Rundt plantefeltet er det hovudsakeleg landbruksareal med jord- og skogbruk, og utmark. Jordbruksareala er halde i hevd og er i aktiv drift. Skogbruksområda, derav fleire plantefelt, er aktivt skjøtta. Ved eit løyve blir det sett vilkår om fjerning av spreiiing av sitkagran i rimeleg nærleik. Det er registrert sårbare artar i ein avstand på 430-1000 meter frå feltet. Me vurderer at desse i liten grad vil bli påverka av tilplanting av eit utanlandsk treslag på det gitte arealet. Vikaneset naturreservat ligg 1,7 km vest for omsøkt areal. Me kan ikkje utelukke langdistansespreiing av frø, men avstanden og dominerande vindretning frå nord gjer det lite sannsynleg.

Den samla på belastninga på området vurderer me til å ikkje auke monaleg ved planting av sitkagran. Samtidig er sitkagran eit eigna alternativ til norske treslag på det gitte arealet. Ved eit løyve vil det bli sett vilkår for å hindre eventuelle negative verknadar på naturmangfaldet. Forutsett av vilkåra blir fulgt meiner me at tiltaket gir liten eller ingen negative følger på naturmangfaldet, og vår samla vurdering er at me kan gi løyve til planting på det gjeldande arealet.

Vedtak og vilkår

Statsforvaltaren gir med dette løyve til å plante 6000 planter av sitkagran på eit område på 19 dekar på gnr/bnr 79/2 i Suldal kommune. Løyvet er **gyldig i 5 år** frå datoen brevet er datert. Løyvet vert automatisk trekt tilbake om ikkje tiltaket er gjennomført innan fristen og det ikkje føreligg søknad om utsett frist.

Løyvet blir gjeve på følgjande vilkår:

- Søkar pliktar å avgrensa spreiiing av sitkagran frå plantefeltet. Spreiing innanfor eigen eigedom må fjernast av søkar. Ved spreiiing til andre eigedommar må søkar om mogleg hente inn samtykke frå grunneigar og deretter fjerne etablerte planter. Om eigar av annan eigedom ikkje gir samtykke til fjerning må spreiiinga meldast til Statsforvaltaren.
- Bestandet skal seinast hoggast ved biologisk hogstmoden alder.
- Det skal ikkje settast att livsløpstre eller frøtre ved hogst av bestandet⁸.
- Skogeigar skal gjennom internkontroll etablere rutinar for å sikre at avvik frå forskrifta eller vilkåra i dette brevet ikkje skjer⁹. Dokumentasjon på internkontroll skal leggst fram på førespurnad.
- Plantinga kan tidlegast utførast ei veke etter klagefristen er ute og etter at ein eventuell klage er ferdig handsama.
- Ved overdraging av eigedomen må ny grunneigar gjerast kjend med dette løyvet og vilkåra som er sett¹⁰.

Tiltakshavar må dekke kostnadane ved å hindre eller avgrense skade på naturmangfaldet¹¹. Dette omfattar tilsyn og fjerning av tre som har spreidd seg frå plantefeltet. Kopi av vedtaket blir sendt til kommunen som lokal skogbruksmyndigheit.

⁸ Forskrift om utsetting av utanlandske treslag § 8

⁹ Forskrift om utsetting av utanlandske treslag § 10

¹⁰ Forskrift om utsetting av utanlandske treslag § 9

¹¹ Naturmangfoldloven § 11

Klagerett

Skogeigar kan klage på vedtaket innan 3 veker etter å ha mottatt dette brevet, jf.

forvaltningslova sine reglar. Ein eventuell klage skal sendast til Statsforvaltaren i Rogaland. Dersom Statsforvaltaren ikkje gjer om eige vedtak, skal klagen handsamast av Miljødirektoratet.

Kontroll

Statsforvaltaren eller Miljødirektoratet fører tilsyn med at utsetting av utanlandske treslag skjer i samsvar med bestemmingane i forskrifta. Dette inkluderer tilsyn dokumentasjon på internkontroll og med område utsett for eventuell spreiring frå plantefelta.

Skogforvaltning

Dette løyvet er gitt med heimel i forskrift om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål. Forskrifta krev at den som er ansvarleg for utsettinga skal opptre aktsamt og treffe tiltak for å hindre spreiring av utanlandske treslag. Me vil minne om at det er skogeigaren sitt ansvar å sjå til at alle tiltak i skogen blir gjennomførte i samsvar med lov og forskrift, jamfør skogbrukslova § 4. Anna viktig lovverk er skogbruksloven, forskrift om berekraftig skogbruk, kulturminnelova og vassressurslova § 11.

Med helsing

Geir Skadberg (e.f.)
landbruksdirektør

Birgit Sundbø Hagalid
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Kart omsøkt areal

Kopi til:

Miljødirektoratet
Suldal kommune

Postboks 5672 Sluppen
Eidsvegen 7

7485 TRONDHEIM
4230 Sand